

Український ВІСНИК

М. Ульбренку

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVII. № 15-16 (серпень) 2020

МІСЦЕВІ ВИБОРИ 2020 ГОЛОСУЙТЕ ЗА КАНДИДАТІВ СУР!

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

ЄДНІСТЬ
ЛЮДЯНІСТЬ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У ЄДНОСТІ МИ ЗДІЙСНИМО ЩЕ БІЛЬШЕ!

Місцевий розвиток

- ◆ залучення бюджетних коштів; ◆ підтримка місцевих підприємців та фермерів;
- ◆ залучення інвесторів з метою створення нових робочих місць;
- ◆ освоєння коштів з європейських фондів;
- ◆ оцифрування місцевого держуправління;
- ◆ розвиток місцевої інфраструктури; ◆ захист навколишнього середовища;
- ◆ залучення членів громади до процесу прийняття рішень.

Охорона здоров'я

- ◆ заснування, ремонт та оснащення медичних закладів;
- ◆ залучення сімейних лікарів до сільської місцевості;
- ◆ сприяння у заснуванні нових аптек.

Освіта

- ◆ підтримка середньої освіти;
- ◆ організація тематичних конкурсів для дітей та молоді;
- ◆ модернізація та оснащення дитсадків та шкіл;
- ◆ підтримка успішних учнів та переможців учнівських олімпіад.

Релігія

- ◆ підтримка усіх культових закладів;
- ◆ організація спільних заходів;
- ◆ співфінансування проєктів, здійснюваних культовими закладами.

Культура

- ◆ заснування культурних центрів;
- ◆ організація тематичних культурних заходів;
- ◆ укладання партнерства з культурними установами.

Партнерство

- ◆ партнерства для розробки та здійснення транскордонних проєктів;
- ◆ партнерства для залучення коштів з європейських фондів;
- ◆ укладання місцевих партнерств з метою вирішення комплексних проблем місцевих громад.

Спільнота

- ◆ розробка та реалізація програм для людей літнього віку та осіб з обмеженими можливостями;
- ◆ впровадження соціальних програм та проведення благодійних акцій;
- ◆ оцифрування/оснащення сільських бібліотек та забезпечення безкоштовного інтернету в громадських місцях;
- ◆ організація спортивних змагань.

3 ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТА МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

У цей складний для всіх нас період, в умовах пандемії Covid-19, депутат МИКОЛА МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ продовжує займати проактивну позицію, бути уважним до проблем людей та завжди орієнтованим на пошук рішень. Окрім своєї роботи в румунському парламенті – дебатів у рамках фракції національних меншин, а також дебатів та голосувань на пленарних засіданнях, депутат підтримує постійний зв'язок зі своїми виборцями та вимагає від представників влади конкретних заходів для якнайшвидшого вирішення різних проблем.

НИЗЬКА ЯКІСТЬ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ У ПРИКОРДОННИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ РУМУНІЇ

У Марамуреському та Сучавському повітах, де проживають численні громади етнічних українців, переважно в прикордонних з Україною районах, якість мобільного зв'язку залишає бажати кращого порівняно з іншими регіонами. З огляду на це і на пасивність операторів мобільного зв'язку Микола Мирослав Петрецький звернувся до голови Національного органу з управління та регулювання у сфері комунікацій Румунії (ANCOM) Соріна Гріндяну із запитом, в якому пише про невідповідний стан інфраструктури операторів мобільного зв'язку в Марамуреському і Сучавському повітах та просить інформацію про заходи, які ANCOM вживає для покращення якості мобільного зв'язку у відповідних регіонах.

«Такі населені пункти, як Вишивська Красна чи Бродіна, або регіони, як наприклад, Долина річки Васер, які є предметом цього депутатського запиту, не цікавлять мобільних операторів, враховуючи невелику кількість абонентів. Таким чином, у вищезгаданих районах не здійснюються інвестиції в мережеву інфраструктуру, а громадянам змушені надалі платити за послуги, які працюють на 50% від нормальної потужності!» – написав депутат.

РЕАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ РІДНОЮ МОВОЮ В СУЧАВСЬКОМУ ПОВІТІ

Освіта українською мовою в Сучавському регіоні зазнала стрімкого розвитку протягом останніх 10 років, оскільки на рівні Шкільного інспекторату в цьому повіті існувала посада шкільного інспектора з питань меншин (українська мова). І цифри, і результати говорять самі за

себе. У цьому повіті українська меншина має найбільшу кількість учнів, які вивчають рідну українську або вчаться українською мовою (секція в Технічному коледжі ім. Лацку-Воде, Сірет), найбільшу кількість вчителів української мови, а сучавські школяри отримали найбільше премій на національних змаганнях, організованих Міністерством освіти. «Тому важко зрозуміти чому починаючи з 01.09.2020 р., Сучавський повітовий інспекторат не передбачив 0,5 ставки шкільного інспектора для меншин (українська мова). І це в умовах, коли в Сучавському повіті понад 1800 учнів вивчають українську мову, тобто на 43,93% більше, ніж інші меншини разом взяті, 43 вчителів викладають українську мову/українською мовою, є 18 шкіл, що є юридичними особами» – пише Микола Мирослав Петрецький у запиті до міністра освіти і досліджень Моніки Анісіє, яку просить прояснити ситуацію та вжити належних заходів.

ПЛАЧЕВНИЙ СТАН СІГЕТУ-МАРМАЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ЛІКАРНІ

У багатьох лікарнях Румунії умови роботи та лікування залишають бажати кращого, і Сігету-Мармацька міська лікарня у Марамуреському повіті можуть служити цьому красномовним прикладом. Медзаклад перебуває в поганому стані та потребує капітального ремонту, – написав депутат від української меншини в румунському парламенті у запиті до прем'єр-міністра Румунії Людовіка Орбана. «На сьогодні єдиним життєздатним рішенням є будівництво нової лікарні через високий рівень фізичного зносу конструкцій та їх павільйонну систему, що припускає високі витрати на реабілітацію та утримання, будучи непридатними ні з точки зору структури відділень, ні від необхідних маршрутів, враховуючи значний вік цих будівель», – стверджує Микола Мирослав Петрецький, який просить допомоги уряду для забезпечення

мінімальних умов роботи медпрацівників та належного догляду за пацієнтами у лікарні міста Сігету Мармацей.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОЗОРОСТІ В РОБОТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

«Хоча сьогодні, більше ніж коли-небудь, є обмаль способів інформування громадян про абсолютно всі рішення, які приймають органи державної влади, досі є багато випадків, коли це не робиться. На жаль це є узагальненою практикою в сільській місцевості, де громадяни не настільки обізнані в тонкощах процесу прийняття рішень, але мали б змогу взяти всю потрібну інформацію з веб-сайтів мерій. На рівні місцевих органів влади прозорість, спілкування та інформування населення будь-якими засобами є дуже важливими, адже це найближчий до громадян рівень, – наголошує Микола Мирослав Петрецький в депутатському запиті до міністра внутрішніх справ Йона-Марчела Вели, від якого зажадав інформації про заходи, що вживаються Міністерством внутрішніх справ для забезпечення дотримання місцевими органами влади положень Закону №52/21 січня 2003 р. «Про прозорість прийняття рішень в органах місцевого самоврядування»

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПОШИРЕННЮ COVID-19

«Природні заходи послаблення режиму обмежень, поступово запроваджені державними органами, здається, відновили відчуття «повернення до нормального життя» у значної частини громадян Румунії. Незважаючи на те, що кількість випадків захворювання на COVID-19 постійно збільшується і все більше держав запроваджують нові обмеження на поїздки, все більше румунів надають перевагу проведення відпочинку за кордоном. Це має спонукати глибоко задуматися відпочивальників над вжиттям додаткових заходів захисту, а також над ризиками, на які вони наражаються, коли їдуть у відпустку за кордон, особливо коли повертаються, оскільки вірогідність зараження під час відпустки висока», – написав депутат у запиті, до міністра Марчела Вели, якого просить надати інформацію про можливі додаткові заходи перевірки людей, які повертаються додому після відпочинку у країнах з високим ризиком зараження.

(Продовження на 6 стор.)

Голосуйте за кандидатів СУРу!

АРАДСЬКИЙ ПОВІТ

ТИРНОВА

На радників

Мікулайчук Михайло
Преда Іляна
Мікулайчук Гаврило
Йойкалюк Іван
Мікулайчук Штефан
Пряла Андрій
Пінтя Олекса
Кауні Іван
Рошуш Микола
Стуляник Іван
Грездак Дмитро
Лавер Юрій
Логош Сімйон
Дахман Іван
Хащар Василь
Мікулайчук Марія
Мікулайчук Йоана
Бежера Василь
Пеун Мікулайчук Штефан

БОТОШАНСЬКИЙ ПОВІТ

АВРАМЕНЬ

На радників

Дубий Ілля
Адрон Юрій
Троєцька Маріана
Кіфірюк Іван
Іванеску Іван
Громий Йонуц
Попеску Анка Флоріна
Мунтяну Васіліка
Іванеску Іріна
Марку Дмитро
Іванеску Дмитро
Косован Константин
Громий Костел
Дубий Ілля
Троєський Іван
Чурчун Михайло
Кіфірюк Юрій

КИНДЕШТИ

На радників

Яворинчук Дмитро
Гринчук Константин
Семчук Клавдія
Скутельник Василь
Ватаманюк Юліана
Полек Іван
Маріан Корнелій Іван
Джуранюк Віорел
Андрушка Савета Ліліана
Плешка Дан
Андрюк Марчел
Каучук Йонуц Михайло
Турчак Феліція
Яворинчук Валентин Космін

МІХАЙЛЕНИ

На радників

Джуранюк Юрій
Семенчук Микола
Дамаскін Михайло
Іванчук Василь Маріан
Даубенчук Василь
Іваничук Олімпія
Полек Михайло
Даубенчук Доріна Маріана
Балецький Жінел Сорін
Феркало Флоринтін
Дорофтей Флорін
Олару Елена Аліна
Доубенчук Дан
Банілян Василь

КАРАШСЕВЕРІНСЬКИЙ ПОВІТ

КОПАШЕЛЬ

На примаря – Ігнатишин Іван

На радників

Ігнатишин Іван
Субота Василь
Шетеля Іван
Бонкало Василь
Бонкало Сільвія
Петруц Маріан Едуард
Шетеля Іляна Христина
Марусянич Маріана
Гаврил Юрій

САКУ

На радника

Дзіцак Василь

ПАЛТІНІШ

На радника

Шийко Іван

АНІНА

На радника

Вершигора Всеволод

МАРАМОРОСЬКИЙ ПОВІТ

КАНДИДАТИ ДО ПОВІТОВОЇ РАДИ МАРАМОРОЩИНИ

Куреляк Василь
Кіфа Штефан
Рекало Іван
Роман Таня Ґабрієла
Мороз Марія
Гринюк Васіле
Мочернак Олександр Юрій
Бринзяник Іван Клаудіу
Стуляник Сергій
Кліпий Дмитро
Ковач Василина
Прівіґей Ліліяна
Мігалі Анна
Йордекіану Ірина
Онча Іван
Красюк Василь
Пережук Михайло
Грінь Маріана Стела
Бумбар Анна
Бобрюк Михайло Нарчіс
Рус Нарчіса Тімела
Бойчук Славка

Штефан Марія
Кімшак Юрій
Красюк Іван
Мороз Марія
Шорбан Іван
Руснак Міхаєла
Папарига Марія
Пасинчук Василь
Царюк Марія
Кучіча Анрій
Матус Віктор
Арделян Юрій
Бойчук Юрій
Мачока Наталка Санжа
Перожук Петро
Дутчук Іван Маріан
Петровай Іван
Арделян Мітруц
Ненештян Василь
Нямчук Оксана
Мартенюк Маріоара

ВИШНЯ РІВНА

На примаря – Лушкан Лоредана
Міхаєла

На радників

Лушкан Лоредана Міхаєла
Копощук Михайло
Челенюк Гафія Христина
Арделян Данієсла Моніка
Русняк Іван
Чінар Юрій
Дубей Іван
Куреляк Василь
Бойчук Михайло
Романюк Юрій
Дрімущ Анджеліка
Крамар Маріана
Андрашук Наталія
Семенюк Юрій
Каліна Олександра Анка
Проданюк Анамарія
Бойчук Михайло Елісей

БИСТРИЙ

На примаря – Папарига Марія

На радників

Мочернак Олександр Юрій
Йордекіану Ірина
Папарига Марія
Мартинюк Маріоара
Перожук Петро
Шорбан Іван
Співалюк Ледія
Дутчук Іван Маріан
Арделян Мітруц
Бойчук Славка
Бойчук Лучія
Бойчук Юрій
Нямчук Оксана
Грінь Маріана Стела
Ґорґан Юрій

ПОЄНІЛЕ ДЕ СУБ МУНТЕ

На примаря – Кіфа Штефан

На радників

Кіфа Штефан
Стуляник Сергій
Онча Іван
Кімшак Юрій
Ксін Іван-Михайло
Бойко Сергій-Валентин
Мікулайчук Нада Ольга
Кут Адріан Василь
Царюк Марія
Дзіцак Юрій
Дахман Сіміон

Білан Штефан
Грездак Василь
Кут Михайло
Рекало Іван
Кут Микола
Логош Василь
Масниця Штефан
Кучіча Ірина
Голдіш Юрій
Масниця Йоана
Бежера Андрій

РЕМЕТИ

На примаря – Бринзяник Іван Клаудіу

На радників

Бринзяник Іван Клаудіу
Пасинчук Сорін Тоадер
Пасинчук Василь
Роман Маріан Раду
Дубович Михайло Василь
Голдіш Теодор Флорін
Дубович Іван
Штець Іван Юрій
Ковач Камелія Марія
Штефан Марія
Мачока Наталка Санжа
Буряк Михайло
Міхалюк Юрій Михайло
Татюк Михайло Петро
Ненештян Василь
Ткач Михайло
Думнич Василь

РЕПЕДЯ

На примаря – Рекало Іван

На радників

Рекало Іван
Красюк Василь
Кліпий Дмитро
Кучіча Андрій
Красюк Іван
Мікулайчук Гафія Ґабрієла
Красюк Юрій
Штецька Михайло
Пріяла Іван
Красюк Данієл
Рекало Михайло
Кучіча Іван
Пріяла Данієл
Бензар Юрій
Пріяла Юрій Адріан
Рекало Іван
Пріяла Настасія

БОЧКОЮ МАРЕ

На примаря – Гринюк Василь

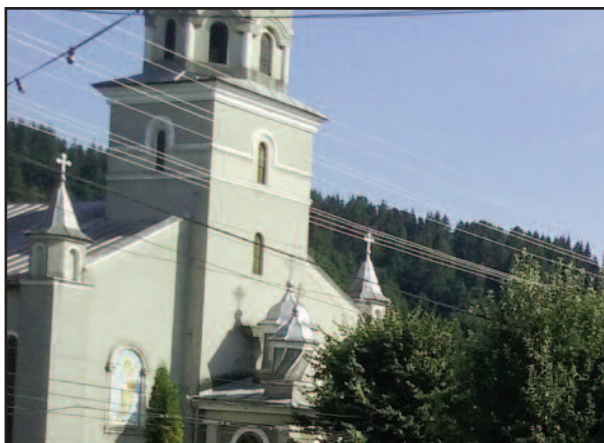
На радників

Гринюк Василь
Мігалі Анна
Петровай Іван
Доброцький Іван
Руснак Міхаєла
Бобрюк М. Нарчіс
Матус Віктор
Юркуц Петро
Фіріщак М. Василь
Костінський Ангел
Шмуляк Марін
Бокоч Михайло
Мочернак Адела
Бойчук Маріан
Волощук Акім
Калина Анна
Самбор Анна

(Продовження на 5 стор.)

Українська православна церква кожного року відзначає двох великих пророків: Святого Іоанна Хрестителя – 7 липня та Святого Іллію – 2 серпня. Сьогодні розповім про Святого Пророка Іллію, але не можна не згадати й про великого Пророка Іоанна Хрестителя тому, що обидва пророки сповіщали про прихід Ісуса Христа. Святий Пророк Іоанн був останнім пророком серед безлічі праведників, які передбачали пришествія Месії. Його називають Предтечею, тому що він прийшов перед Христом і проповідував народу Його прихід, а також — Хрестителем, тому що він хрестив людей та Ісуса в Йордані. Святий Пророк Іоанн жив приблизно з 2 року до 30 року н.е. Майбутній великий пророк народився в сім'ї праведних Захарії та Єлизавети. По материнській лінії Іоанн був родичем Ісуса Христа і народився на шість місяців раніше від Нього. Святий Іоанн є пророком, який зробив перехід від Старого до Нового Завіту, в той час як старозавітний Пророк Ілля є той, який врятував вибраний народ від згубної дороги у дуже важкий час його історії. Святого Іллію вважають захисником чистої віри та покровителем вірних Господу. У Святому Письмі зазначено, що у старому віці жило велике число людей праведних, які мали силу від Бога творити великі чудеса. Інші були знаменитими пророками, через котрих Бог сповіщав Свою волю вибраному народу, серед них були: Ісая, Єзекиїл, Даниїл та інші великі люди перед Богом і перед людьми, але із поміж усіх праведників Старого віку наша церква поминає лише Святого Іллію Тестви-

Святий Пророк Ілля

тянина. Може ставимо собі наступні запитання: Чому наша церква відзначає лише цього пророка Старого Завіту? Що він зробив відмінного від інших? Як залишився Святий Ілля у пам'яті та в традиціях наших християн? Далі постараюся коротенько відповісти на ці запитання.

1. Святий Пророк Ілля народився за 900 років до Рождества Христового. Він ніс благу звістку і викривав недоліки народу та його правителів. Пророк Ілля проповідував правдивого Бога та дуже противився ідолопоклонству та їхнім прихильникам. Він закликав навернутися до правди, до істинного Бога, до справжньої віри.

2. Святий Пророк Ілля мав непохитну віру в Бога, велику любов та надію на Нього. Бог

слухав його молитви. На прохання Святого Іллі Бог закривав небо на 3 роки і 6 місяців, щоб показати народу, що прямує неправильним шляхом. Але коли Ілля знов попросив Бога послати дощ на землю, то зразу настав дощ. Це є найбільше чудо, яке Бог створив через Пророка Іллію, яке залишилось аж досі у наші пам'яті.

3. Пророк Ілля не пройшов крізь тілесну смерть. Знаємо, що кожна людина, яка приходить на цей світ, повинна і відходити з нього. Всі люди перейшли через смерть, навіть син Божий, лише Ілля та Енох були охоплені живими на небо. Вважається, що на небі Ілля чекає другого пришествія Христа, щоб знову повернутися на землю.

4. Пророк Ілля має прийти на землю, щоб бути другим Предтечею Ісуса Христа. Перший Предтеча, як я сказав уже, був Святий Іоанн Хреститель. Пророк Ілля прийде на землю перед тим як має прийти Ісус судити людей та буде воювати з антихристом, а після 3 років і 6 місяців помре. Після цього всього прийде Спаситель чинити загальний суд.

Хочу нагадати, що Українська Православна Церква села Рускова, настоятелем якої є отець вікар Іван Піцюра, святкує храмове свято на День Святого Пророка Ілля. Зазвичай це храмове свято має місце за участі великого собору священиків, великого числа віруючих села та сусідніх сіл, а також гостей. Цього року, на жаль, через пандемію коронавірусу свято пройшло без запрошених.

Не забудьмо, що Святий Пророк Ілля є посередником Бога для всіх нас, які приносимо Йому наші просьби у наших молитвах.

Хору Бистрянської Української Православної Церкви – 50 років

Парафіяльна рада Української Православної Церкви Вознесіння Господнього села Бистрий Марамороського повіту, в партнерстві з СУРом, урочисто відзначила 50-річчя від заснування церковного хору. Ювілейне святкування відбулося у неділю 9-го серпня за фінансовим сприянням Союзу українців Румунії та дотриманням рекомендацій щодо фізичної дистанції між учасниками. Свято розпочалося Святою Літургією яку відслужили на церковному подвір'ї отець Василь Арделян з Соки Тіміського повіту та я, настоятель Бистрянської церкви Іван Юрча. Свята Літургія супроводжувалась співом церковного хору, так як відбувається кожної неділі, під проводом отця Івана Арделяна. Після Богослужіння я розповів коротенько історію церковного хору, відмітивши роль хорального співу для духовного піднесення віруючих. Подія продовжилась концертом церковного хору, який виконав чотири гарні церковні пісні: «Славна Приснодіво», «Неділенько Божа, неділе владична», «Маріє, любове», «Vreau lângă Dumnezeu» (Бажаю бути біля Бога). Після третьої пісні отець Іван Арделян передав офіційно керівництво хору молодій добродійці Юстині Юрчі. Потім голова сурівської організації села Бистрий Ірина Йордекану подякувала отцю Івану Арделяну за його невтомну працю. Вона також подякувала голові СУРу Мирославу Петрецькому за сприяння та великий дар, який наші хористи отримали від СУР, а саме 30 нових кошушків. У цій святковій атмосфері голова СУР нагородив засновника та дири-

гента хору, священика-пенсіонера іконома ставрофора Івана Арделяна ювілейною грамотою від СУР за його внесок у збереження української духовності в Румунії, подарував йому та добродійці Юстині Юрчі гарні букети квітів. Отець Іван Арделян сказав гарне слово про значення церковного співу та про роль музики в його особистому житті, цитуючи із псалмів Св. Пр. Давида «Співатиму Богові моєму, поки й живу» (Пс. 145, 1-2). Отець Іван закликав бистрянів далі шанувати рідну українську мову та зберігати свої традиції, яких успадкували від предків. «Ніколи не було чути у нашому селі, аби люди мали іншу мову, ніж рідну українську» – сказав отець Іван.

У заході також взяли участь заступник голови Марамороської філії СУР Юра Мочернак, заступниця голови організації села Вишівської долини Марія Папарига, радник депутата СУР Александру Мочернак, представники місцевої влади, парафіяльної ради та місцевої організації СУР. Окрім недільних служб та участі у великих святах протягом року, наш церковний хор проводить щорічний різдвяний концерт колядок у нашій церкві, утверджуючи таким чином традиційні різдвяні колядки. Також кожного року бере участь під час Великого Посту у Концерті духовних пісень в українській православній церкві міста Сігету Мармаціей, а на велике свято Благовіщення наш хор виступає з концертом у честь Пресвятої Діви. Щиру подяку висловлюю всім учасникам нашої урочистої події. Дякую членам церковного хору за їхню велику роботу та любов до церковної пісні!

Сторінка отця Івана ЮРЧІ, Бистрий

Фото автора

Голосуйте за кандидатів СУРу!

(Продовження з 3 стор.)

РУСКОВО

На радників

Марічук Пінтя
Мороз Марія
Дрозд Василь-Тома
Біляк Петро
Бумбар Анна
Кемп'ян Петро
Логош Іван
Бумбар Василь
Мороз Марія
Бумбар Михайло
Ботіз Василь
Логош Петро
Немзет Анна
Ковач Василина
Росуш Олександр
Марічук Анна
Миколайчук Петро
Бумбар Петро
Маюш Микола

ВІШЕУ ДЕ СУС

На радників

Пережук Михайло
Нікор'як Григорій
Фейчук Юрій
Рознийчук Василь
Пережук Володимир
Пережук Марія
Полинський Іван
Бирчук Іван
Гусак Антон Йосиф
Костинюк Михайло
Нікор'як Анна
Чорненські Маріана
Бирчук Йоана
Рознічук Ілішка Дана
Поленські Ірина
Кващук Іван
Кващук Марія Моніка

СІГЕТУ МАРМАЦІЇ

На радників

Роман Таня Ґабрієла
Пую Дорел
Роман Лівія
Тіміш Андрея Олександра
Ґампе Денуц
Рішко Рамона
Поп Лідія Іляна
Мікулайчук Родіка
Прівіґей Ліліяна
Нан Василина
Штецка Флорін Олександр
Рус Нарчіса Тімела
Ардел'ян Христина Мірела
Белін Василь
Тот Ґіца
Кодря Тіберіу Сорінел
Поп Іляна
Прівіґей Олександр
Драшкаба Данієла
Пеун Микола Михайло
Поп Василь
Кодря Марія
Поп Йоана

СУЧАВСЬКИЙ ПОВІТ

КОМУНА ІЗВОАРЕЛЕ СУЧЕВЕЙ

На радників

Мехно Василь
Марочко Василь
Добранкі Джета
Величко Михайло

МУШЕНИЦА

На радника

Ганчерюк Сергій Константин

СЕРЕТ

На радника

Янош Флоріка Зірка

ВАТРА МОЛДОВІЦЕЙ

На радників

Савчук Ілля
Бурсук Константина
Келба Маріус-Микола
Ясиновські Петронела
Даріє Василина
Анеч Ауріка
Анеч Катерина
Ясиновські Василина
Анеч Іленуца
Бухало Марія
Бухало Юрій-Василь
Анеч Дмитро
Анеч Василь
Ясиновський Василь
Ковальські Елена
Савчук Летіція
Савчук Еміліан

МОЛДОВА СУЛИЦЯ

На радника

Лазер Іван Ніку

ШЕРБІВЦІ

На примаря – Мартинюк Йонуц

На радника – Мартинюк Йонуц

БРОДИНА

На радників

Торак Олена
Чоате Йоан-Віргілій
Марочко Джорджета
Ковалюк Олена
Середюк Адіна-Луїса
Торак Остап-Бізіо
Ніцу Елена
Костіл Елена
Журавле Елена Бриндуша
Цеґа Іван
Хмілевські Еріка
Попеску Валерія
Том'як Васіліка
Ґрапіняк Дмитро
Бурчу Марія
Збирча-Гудима Елена
Зелюк Петро

ДАРМАНЕШТИ

На радників

Кобзюк Юрій
Хомюк Вікентій
Саучук Ілля
Міхалюк Ілля
Матейчук Микола
Шведун'як Дмитро
Змеу Петро
Мазур'як Аліна
Слусарюк Юрій
Пітік Денуц
Білусяк Юрій
Слусарюк Бриндуша Тітіана
Голейчук Іван
Робчук Ліліана

Слусарюк Данелуца-Марія
Кобзюк Емілія Елена
Голейчук Міхаєла Марія
Мозір Євген
Велничук Ленуца

УЛЬМА

На радників

Чокан Микола
Ґорбан Іван
Дарійчук Соня Марія
Ґорбан Марія
Дарійчук Ілля
Шутак Микола

БАЛКІВЦІ

На радників

Шойман Петро Штефан
Коутун Микола
Кідещук Іван
Ангелюк Ніколета
Григорчук Лакрім'юара
Пасля Данієла
Бойчук Родіка
Кагалапко Василь
Чернеуцан Ілля
Петрашук Василь
Бербеничук Ілля
Данелюк Сілвія
Григораш Феліція
Настасюк Ліліана
Ченеуцан Ґеорґіна
Остафіє Ніколета Вероніка
Шойман Василь

САТУМАРСЬКИЙ ПОВІТ

АГРІШ

На радників

Курак Іван
Поп Василь
Бежера Андрій
Рекало Дмитро
Ціля Євдокія
Костя Микола
Пуднер Ева-Ґіонґі
Борніас Елісавета-Віоріка
Тарічіка Йосиф
Онча Дора
Поп Анна
Аримеску Космін-Константин
Курак Ірина
Бежера Михайло

МОФТІН

На радників

Карпа Василь
Шандор Василь-Данієл
Поп Рамона-Флорентина
Бабюк Юрій
Єдеран Лавінія-Маріяна
Лонґа Михайло
Мігалі Адріан
Бабюк Василь
Стулен'як Олекса
Кут Іван
Кут Олекса
Кубаш Василь
Лонґа Анна
Ретезник Ілля
Сучу Клаудіу-Іоан
Стуляник Анна
Анґіус Себастьян-Анджело

ТЕРЕБЕШТЬ

На примаря– Мотіка Василина

На радників

Мотіка Василина
Ардел'ян Юрій
Поп Маріус
Гаас Золтан-Іштван
Вієзер Ангеліка
Бон'я Бужор-Юрій
Фодор Таня-Марія
Цінта Брігітта-Біанка
Скріпка Маріана-Кріна
Дінґа Іштван
Ардел'ян Марія
Поп Корнеліу
Поп Васіліка-Вероніка
Гулбан Лауренціу-Мірча

ТАРНА МАРЕ

На радників

Костя Клавдія-Марія
Данко Василь
Чонка Анна
Ґлодан Василь
Сулима Вацлав
Данко Михайло
Коніюші Іван
Молнар Нікуліна-Родіка
Коніюші Маріана
Данко Анна
Короді Марія
Молнар Анна
Данко Марія
Кіш Ліву Сіміон
Коніюші Василь
Сучу Ірина
Кіш Віоріка

ВЕТІШ

На радників

Куреляк Василь
Коржук Іван
Беука Андрій
Олах Міхаєла-Ауріка
Гобан Юрій-Крістіан
Тіміш Анна
Гобан Сімона-Маріана
Бензар Василь
Куреляк Василь-Маріус
Бензар Дорел
Апан Віктор
Бензар Анна
Куреляк Флоаре
Турос Петру
Бежера Анна
Стуляник Марія
Хашар Іляна

МІКУЛА

На радників

Бучута Василь
Онча Павло
Рекало Василь
Курак Фіруца
Голдіш Віорел
Росуш Михайло-Ґіца
Ганціґ Златінка-Меделіна
Онча Іван
Бумбар Іван
Масниця Флорін-Штефан
Сутеу Анна
Чін Іван
Кауні Йоана
Шутеу Василь-Богдан
Сенука Онофрей
Росуш Якоб
Ганціґ Іван

(Закінчення на 7 стор.)

З ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТА МИКОЛИ МИРОСЛАВА ПЕТРЕЦЬКОГО

(Продовження з 2 стор.)

ДИНАМІКА ПРОГРАМ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА СУСПІЛЬНОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

У письмовому запиті до президента-генерального директора суспільного телебачення TVR, Микола Мирослав Петрецький повідомив пані Дойну Градю про те, що багато громадян Румунії української національності (третьої за кількістю громадян меншини в Румунії) з Арадського, Ботошанського, Караш-Северінського, Клужького, Марамуреського, Сату-Марського, Сучавського, Тіміського, Тульчанського повітів, а також з Бухареста, поскаржилися на те, що останнім часом, але особливо під час пандемії, програми та репортажі для етнічних українців стали дуже короткими, хоча репортери суспільного телебачення були присутні на заходах, організованих етнічними українцями (було проведено понад 300 заходів щодо підтримки та популяризації культури, мови і традицій української меншини). Крім того, неодноразово регіональні студії у Клужі чи Тімішоарі обирали варіант повтору програм, присвячених етнічним українцям (деякі з 2011 року), на шкоду новим, що збільшило б їхню аудиторію. За цих обставин депутат просить пані Дойну Градю вжити необхідних заходів, аби діяльність української меншини в Румунії була представлена належним чином.

СТАДІЯ ЗАКУПІВЛІ ШПРИЦІВ

Зважаючи на те, що все більше експертів кажуть, що ефективна вакцина

проти COVID-19 може з'явитися вже наприкінці цього року, дуже ймовірно, що незабаром ми опинимось у ситуації, коли держави почнуть «боротьбу» не тільки за придбання необхідної кількості доз вакцини, а й шприців, – стверджує Микола Мирослав Петрецький в іншому запиті до міністра охорони здоров'я Нелу Тетару. Він каже, що вчасно розроблена та впроваджена стратегія з придбання та створення запасів шприців дозволить нам уникнути ситуації, на кшталт тієї, що склалася навесні із закупівлею захисних масок.

КОНСУЛЬТАЦІЇ З ПЕДКАДРАМИ ДО ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНІВ

Представлення змін, внесених до нормативно-правових актів та знання реальних проблем, з якими стикаються учні та вчителі, шляхом регулярного проведення національних конференцій вчителів є дуже важливим, враховуючи той факт, що саме вони безпосередньо працюють з учнями і всі прийняті закони безпосередньо впливають на їх роботу і особливо – на результати, – написав Микола Мирослав Петрецький черговому депутатському запиті до міністерки освіти та досліджень Моніки Анісіє, з якого наводимо наступний уривок:

«Розробка та прийняття законопроектів про організацію та проведення вступних випробувань до закладів середньої освіти на 2021-2022 навчальний рік та включення положень щодо вступу учнів, які належать до національних меншин, без консультацій з вчителями, які викладають українською мовою чи мовами інших національних меншин демонструє навмисну відсутність прозорості.

Це може мати лише негативні наслідки, які можуть призвести до втрати довіри громадян до Міністерства освіти та досліджень.» Депутат запитує голову профільного відомства, коли планується проведення консультації з вчителями, які викладають українську чи українською мовою та, які заходи були вжиті для усунення проблем, котрі були озвучені на національних конференціях, що проводилися останніми роками.

ТЕРМІНОВІ ЗАХОДИ ДЛЯ МЕШКАНЦІВ ДУНАЙСЬКОЇ ДЕЛЬТИ

Також у рамках своєї парламентської діяльності представник української меншини в Парламенті Румунії знову привернув увагу міністра сільського господарства та розвитку сільських районів Некіти-Адріана Ороса до проблем мешканців ізольованих сіл в дельті Дунаю, де проживає численна українська громада, котра потерпає від педологічної посухи з вересня 2019 року по квітень 2020 року, економічних та кліматичних змін, а також байдужості місцевих органів влади.

«Якщо у цих сферах не будуть вжиті конкретні заходи, в найкоротші терміни, ми ризикуємо опинитися в ситуації закриття багатьох місцевих підприємств і навіть зникнення певних професій. Це може призвести численних негативних наслідків, таких відтік населення чи значне зменшення доходів жителів», – написав Микола Мирослав Петрецький у депутатському запиті, в якому просить профільного міністра вжити термінових та пунктуальних заходів, для надання реальної допомоги жителям дельти Дунаю.

ХРОНІКА ДІЯЛЬНОСТІ СУРУ

У суботу 18 липня в Сігету-Мармацієй Марамороська філія СУР відзначила 206-ту річницю від дня народження українського поета Тараса Шевченка. Захід було перенесено з березня на липень через пандемію коронавірусу.

Урочистості розпочалися панахидою за упокій душі Тараса Шевченка, яку відслужили в Українській православній церкві радник Українського православного вікаріату Румунії, священник Микола Лаурук та священник Маріус Лаурук.

Далі відбулася церемонія покладання квітів до погруддя Великого Кобзаря, розташованого в парку перед Сігетською українською православною церквою.

У заході взяли участь члени Ради СУР, комітету Мараморської філії та представники Українського ліцею ім. Тараса Шевченка.

У своїх виступах учасники говорили про життя і творчість великого українського поета та художника Тараса Шевченка і підкреслили його роль у становленні сучасної української мови та української нації.

Нагадаємо, що погруддя Тараса Шевченка, відкрите в місті Сігету-Мармацієй у 2016 році, було зведене за кошти колишнього голови Верховинської районної державної адміністрації Ярослава Скуматчука, а постамент – за кошти Союзу українців Румунії. Автором погруддя Шевченка є прикарпатський скульптор Володимир Довбенюк.

(Продовження на 15 стор.)

Голосуйте за кандидатів СУРу!

(Продовження з 5 стор.)			
ТИМІСЬКИЙ ПОВІТ		КРИЧОВА	ГОВОДЖІЯ
БЕЧКЕРЕКУ МІК		На радників Шандор Василь Шандор Іван Ванденберґ Штефан	На радника – Росока Василь
На радників Мартінкі Надя Черничика Клавдія		ДЖАРМАТА	РАКОВІЦА
БИРНА		На радників Йоці Петро Тершар Джорджета	На радників Поп Михайло Якоб Міхаєла
На радників Лонґа Іван Ущук Олекса		ОГАБА-ЛУНґЕ	ТУЛЬЧАНСЬКИЙ ПОВІТ
БАРА		На радників Мірку Йонел Єремія Євдокія	МУРІґЙОЛ
На радників Курак Флоріка Бутнарюк Джіке Беноне		ШТЮКА	На радників Грігоре Штефан Леонард Міхаїле Джорджета Меделіна Кондрат Еуджен Йонуц Кіріле Марчела Остафі Оана Анкуца Реазім Богдан Валентин Іванов Йордана Топореу Фанел Сафка Марчела Лука Лучіан Дамян Лекреміоара Лоредана Андрей Вероніка
БЕТХАУЗЕН		На радників Лавер Сорін Дзіцак Адріан	КРІШАН
На радників Кондрей Василь Сабо Кондрей Аугустин Кауні Дмитро		СОКА	
ФЕДЖЕТ		На радників Росуш Юрій Бежера Іван Мартинюк Іляна	На радників Гросу Віоріка Сафченку Валерій Денісов Клавдія Флорентіна Шербан Феніка Сімйонов Йоан
На радників Смечкаш Петро Білан Володя		ВІКТОР ВЛАД ДЕЛАМАРІНА	ФРЕКЕЦЕЙ
		На радників Кубаш Маріана Козак Михайло	
			На радників Лісавенку Флоаря Войку Микола Міхаїце Максімов Міхаїл Піндик Марія Войку Деспіна Сімйонов Валентина Теодороф Данієла Денісук Петріка Лужанські Дарія Крімський Василь Відіней Ґабрієл
			На радників Нікіта Йон Тертіс Василь Думітру Йон Карпов Маріан-Маріус Ніколов Наталія Міхаїл Кіріле Амарґарінтей Елвіра Ґеорґе Аурел Полторак Сімона Андрей Йон Козменку Марія Нікіта Марін Покора Дмитро

Закінчився ремонт приміщення організації СУРу села Караорман

Минув рік від робочого візиту сурівської делегації на чолі з головою, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким до села Караорману, щоб побачити в якому стані знаходиться приміщення, котре примарія виділила місцевій організації СУРу і якому потрібно було зробити серйозний ремонт.

У місяці липні, протягом двох днів, голова СУРу Микола Мирослав Петрецький, разом з першим заступником Богданом Мойсеєм, секретарем Терезою Шендрою, адміністратором Доріною Фартушнік, радником Костелом Іліє та головою Тульчанської філії Дмитром Черненком зробили робочий візит до двох сіл Дельти Дунаю, де живуть українці – Караорману і Крішану.

Добратись до Караорману можна тільки човном або катером, бо сухопутної дороги туди нема. Нас повіз голова Тульчанської філії Дмитро Черненко сурівським моторним човном. По каналу до Караорману подорож була приємною, ми могли фотографувати і милуватися гарним пейзажем Дельти.

Після двох годин добралися до Караорману, тут нас зустріли члени місцевої організації СУРу на чолі з головою Віорікою Гросу.

Цього разу на обличчях присутніх можна було побачити радість, вдячність за те, що закінчено ремонт будинку місцевої організації СУРу за допомогою фінансових коштів Союзу.

Тепер можемо сказати, що організація СУРу села Караорман має своє приміщення, де будуть відбуватися засідання комітету та культурні події. Будинок великий, подвір'я чисте, кімнати гарно прибрані, на стінах можна побачити старовинні ікони, картини, вишивки, давні фотографії, а також традиційний килим. Як нам сказала голова місцевої організації Віоріка Гросу, кожний член приніс із дому що мав найцікавіше.

Приміщення є, комітет організації працює, але вивчання української мови дуже слабе. Через дорогу можна побачити будинок школи. До школи ходять тільки восьмеро дітей різного віку, від I-го до IV-го класів. Учителька викладає уроки окремо учням, залежно у яких класах вони навчаються.

Село бідне, проблеми, котрі були минулого року, зісталися ті самі, дороги неасфальтовані, куди глянеш повно пилюки, мешканці жаліються, що у селі нема питної води, колодязі висохли, а представники держадміністрації не роблять нічого, щоб розв'язати людям ці проблеми.

Голова СУРу, депутат Румунського Парламенту Микола Мирослав Петрецький з терпеливістю вислухав усі скарги і сказав, що Союз українців Румунії буде старатися, щоб хоча б частково розв'язати їх проблеми, але просить присутніх, щоб і вони залучилися до громадських проблем. За короткий час будуть місцеві вибори, тому голова СУРу радить, щоб обрали своїх представників в органах місцевої влади, своїх радників, котрі б допомагали у вирішенню проблем.

Далі поїхали до Крішану. Село велике, гарне, дорога асфальтована, держадміністрація, як видно, допомагає мешканцям, але ще є багато роботи. Потрібно щоб і наші українці імплікувалися у розв'язання власних проблем, потрібно щоб мали представників у держадміністрації.

У будинку культури зустрілись з членами місцевої організації СУРу на чолі з її головою Лучікою Ґерман, де обговорили багато проблем, у першу чергу вивчання української мови. Голова СУРу підкреслив, що для українців головне зберігати свою культуру, мову і традиції, треба розвивати і передавати їх дітям та внукам.

Також ми зустрілися з священиком села, отцем Флоріаном Думітреску, котрий старається збудувати церкву, але через пандемію будова церкви зупинилася.

Як в організації Караорману, так і в організації Крішану є багато проблем, але разом з Союзом Українців Румунії та Тульчанською філією СУРу поволі ці проблеми розв'яжуться, головне, щоб люди були активними.

Тереза ШЕНДРОЮ-МАЛЯРЧУК
Фото авторки

«РЕЛІГІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ С. ДАРМАНЕШТИ» – В МІСЦЕВОМУ ХРАМІ «СВ. ІЛЛІ»

Якщо подорожуємо по Е-85 із стольного м. Сучави до стольного м. Серету і входимо у периметр громади Дарманешти, то на самому роздоріжжі до села, по правій стороні, звертає увагу та радіє око і душу новозбудована церква «Св. Іллі» за подвижницьким піклуванням місцевого отця-пароха, щирого Боголюбителя **Михайла Кобзюка**.

На початку було Слово, як гласить Святе Письмо, а слово про побудову нової церкви в селі, на куті Кілибанчина, було тому 15 років між тодішнім головою СУРу Степаном Ткачуком та молодим Михайлом Кобзюком: *Я хочу бути священиком в моєму рідному селі, сказав останній. То йди в Чернівці, навчайся богослов'я, а СУР підтримає це святе діло*, запевнив голова.

І, як кожне святе діло, це слово втілилось і місцеві віруючі, і сторонні, сходяться у новій церкві во ім'я Боже, щоб постійно навчатись налагоджувати гармонійне існування між складниками сотвореного світу. На добрий спомин Степана Ткачука, що відійшов у вічність, як за одного із початкових фундаторів церкви, відправлено панахиду.

На Буковині називають храм церкви або храм села дату освячення церкви, якою, за прадавнім звичаєм, обирають яко покровителем святу постать чи подію із церковного календаря. Сила віри збирає в такий святковий день численну кількість люду, тамтешнього та гостей, посадових осіб тощо.

І цього року повітова організація СУРу, в особі голови **Іллі Савчука**, залучилась до урочистостей храму церкви/села темою «Релігійна ідентичність українців с. Дарманешти». Віддав відповідну шану цьому святу як запрошений почесний голова СУРу, депутат в Парламенті Румунії від української меншини **Микола Мирослав Петрецький**.

Були запрошені також вокальні гуртки «Негостинські голоси» та «Полонинка» із с. Палтіну, які у своїх селах є складовими церковних хорів.

Святслужба була відправлена отцем-парохом Михайлом Кобзюком у братській взаємодопомозі п'ятьох священиків з навколишніх парафій. Місцевий церковний хор та вище зазначені вокальні колективи надали Богослужінню унікальних емоцій, поєднали піснями-тропарами серця присутніх з непорочністю Святого Духа, створили незабутній момент людського єднання в Бозі.

У своїй повчальній промові-проповіді отець-парох щиро вітає всіх з нагоди великого християнського свята «Св. Іллі», пророк який продовжує зміцнювати віру в Божественне поєднання Неба і Землі. Людина уявляла з давніх-давен, що блискавкою і громом розорюється Небо, а врожайність паде у формі дощу та забезпечує родючість Землі. Нам, дітям, родичі казали, що коли гримить, то Св. Ілля везе колачі. І цього разу випав приємний дощ!...

– **Тому що в нашій громаді живуть у злагоді та взаємоповазі українці й румуни, Богу службу відправляємо обома мовами** – пояснив отець Михайло Кобзюк – **а це надає всім віруючим глибокого душевного задоволення. Як бачите,**

народні українські та румунські костюми надають додаткової краси нашій церкві, а сьогодні нас вшанували присутністю і поважні гості, представники Союзу Українців Румунії на повітово-

му і на національному рівні. Маю за честь привітати урочисто Миколу Мирослава Петрецького, депутата в Парламенті Румунії від української меншини та Іллю Савчука. На шану їхніх батьків вони носять імена християнських святих і я, від імені нашої парафії, дарую пану депутату образ Св. Миколая, а пану Савчуку – образ Св. Іллі. Хай будуть вони повсякчас Вашими хранителями-заступниками!

Дякує отцям, які збагатили святслужбу вагомими душевними переживаннями, дякує всім присутнім і бажає Божого заступництва кожному зокрема і всім разом!

Відзначає те, що Союз Українців Румунії під очільництвом Миколи Мирослава Петрецького надав субстанційну фінансову допомогу завершенню будови святої церкви, за що вельми щиро дякує і запрошує поділитись своїми думками-словами.

– **Побудова церкви, її освячення та вшанування цього свята відіграє важливу роль в житті та духовному просуванні будь-якої громади – наголосив промовець – , а Ви сьогодні це показали і доказали. Я сердечно дякую за запрошення, хоч нелегко було приїхати у даних обставинах, але знаючи те, що Ви робите для плекання рідної мови та рідної віри, що Ваша церква є опорою єднання між українцями і румунами, надає сили Вам долати життєві негаразди, як ось і нинішня пандемія, то Ви заслужили всю нашу повагу і підтримку як духовну, так і матеріальну.**

Йти до Бога – це єдине джерело великої людської потужності у здобутті щасливого життя, а тому що я подолав труднощі далекої дороги, щоб бути на такому святі, то я просто щасливий! Дякую Вам!

По закінченню святслужби у підвір'ї церкви почесні гасди Дарманешт угощали гостей традиційними стравами, а численні фотоапатати і смартфони увічнювали святкові моменти цієї прекрасної події.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

ОСОБЛИВЕ ПРЕМІЮВАННЯ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ У СУЧАВЩИНІ

Балківці – 16 липня

Людська кмітливість спостерігла з давніх-давен, що особливі риси людського ества найчіткіше виявляються в особливих умовах. Поточного року і українській громаді Сучавського повіту, напевно як і всім іншим, довелося повторно перевірити істинність такого мудрого умовиводу.

Входячи в Новий Рік зимовими святками, віддаючи відповідну шану у місяці лютому Дню рідної мови, українці входять разом з березнем місяцем у духовне сузір'я Шевченкової поезії. Союз Українців Румунії вшановує, вже роки поспіль, цю душевно-духовну подорож принаймні двома потужними заходами: **Олімпіадою з української мови** та **Конкурсом декламування української поезії**. Селекція учасників починає місцевими фазами, продовжується повітовими та завершується національною.

Пандемія, спровокована вірусом Ковід-19, різко обмежила форми колективних заходів, зокрема з дітьми шкільного віку. Сучасна технологія ІТ допомогла зорганізувати вище зазначені конкурси в он-лайнному режимі.

Таким чином відбулися місцеві фази та повітові, і мабуть, відбудеться і національна.

Щоб вийти назустріч цій новій формі навчання/виховання, за посередництва електронної технології, Рада СУРу, на пропозицію голови, пана **Миколи Мирослава Петрецького**, вирішила преміювати планшетками всіх учасників на повітовій фазі Конкурсу. І так, 16 липня, у святково приготуванні оточенні, з чітким дотриманням санітарно-запобіжних рекомендацій урядової структури з питань обмеження заражень, конкуренти шкіл Негостини, Гропен та Балцівців, їхні родичі, викладачі української мови, директор координатор школи **Секстілія Герасе**, мер громади Балцівці **Василь Шойман** та заступник мера **Юліян Кідеша** тепло-щиро прийняли голову СУРу, одночасно й депутата в Парламенті Румунії від нашої меншини **Миколу Мирослава Петрецького** та голову Сучавської повітової організації СУРу **Іллю Савчука**.

Вважаємо за особливу честь – сказала директорка С. Герасе у відкритті урочистостей – бути гасдами заходу вшанування-преміювання наших учнів, які вже роки підряд визначаються на Олімпіаді та різних конкурсах, темою котрих є плекання рідної української мови, просування української культури взагалі.

Особисто і від імені викладачів пані директор-координатор дякує провідникам СУРу, представникам місцевої адміністрації, дітям та їхнім родичам за багатосторонню підтримку, за постійне піклування та співпрацю в питаннях освіти, забезпечення відповідних умов у школах громади, за неперервне зусилля формувати в естві дитини-учня ті здібності, які можуть стати вагомими складниками їхньої майбутньої особистості.

Запрошений продовжувати урочистості, Ілля Савчук дякує насамперед учням, які взяли участь в Олімпіаді та Конкурсі декламування, їхнім родичам та викладачам, вибачається за спізнення церемонії-преміювання – але це з шляхетної причини, бо ми бажали і пан депутат Микола М. Петрецький бажав зустрітись чергово з вами тут, у вашій громаді, де так старанно плекається рідна українська мова – сказав голова СУРу Сучавщини.

У своєму зверненні голова нашої організації, наш депутат в Парламенті Румунії Микола Мирослав Петрецький сердечно вітає добірну присутність і висловлює подяку всім тим, котрі залучуються всіма доступними їм можливостями до плекання в громаді, зокрема в школі, материнської мови, української культури в цілому як адміністративним авторитетам, так і освітянам,

дітям-школярам, молоді, родичам, навіть і бабусям і дідусям за збереження духовного скарбу звичаїв, традицій та обрядодіянь та передавання таких цінностей молодому поколінню.

Поздоровляю – продовжує промовець – **і дякую за те, що у Вас так яскраво видно інтерес до рідної української мови, до куль-**

турних надбань наших попередників! Ваші гарні результати завдячуються напевно, чільній співпраці СУРу з Мерією Вашої громади, з Повітовим Шкільним Інспекторатом, з тими чинниками, які фактично та ефективно сприяють такому розвитку. Ми дійсно відчуємо цю підтримку і тому наші події-заходи мають високо позитивні наслідки. Підкреслюю те, що з понад 300 культурних

заходів, організованих річно під егідою СУРу, понад 100 стосуються дітей шкільного віку, відгуком чого є підвищення результатів освіти на українській мові.

Он-лайнний режим сприяв, так скажімо, збільшенню учасників Конкурсу декламуван-

ня української поезії від 100 минулого року до 400 цього року, факт що може тільки радувати всіх.

Гратулюю дітей за отриманні премії, але потрібно завжди зауважити, що за Вашим старанням завжди і постійно діє відданість і професійність ваших викладачів, подвижницьке зусилля котрих увінчує Ваші здобутки, за що я уклінно їм дякую!

Якщо є пропозиції для покращення діянь в наших заходах, то, будь-ласка, надсилайте, а ми щиро та обов'язково відгукнемося! Міцного здоров'я та успіхів усім Вам!

Завершивши момент вітальних звернень, мер громади Балківці Василь Шойман вітає премійованих, почесних гостей, присутніх на урочистостях і запевняє всіх, що мерія не пропустить жодного «іспиту» щодо забезпечення школам найкращих матеріальних умов для розгортання шкільних занять, для чого з місцевого бюджету виділяється значна частина фінансових ресурсів.

Дякує голові СУРу М.М. Петрецькому за сприяння укладення двостороннього договору між школами Балківці та Йорданешти, Україна, проєкт внаслідок якого буде модернізовано та збільшено розмір залу танців, спортивну площадку та обладнано класи сучасними шкільними меблями.

Не забувайте, дорогі діти, – наголошує господар громади – що буковинці повинні говорити 2-3 мовами принаймні, а я, подорожуючи по Європі, щиро признаюся, що українська мова мені часто була в пригоді! Я впевнений, що і вам вона відчинить у майбутньому широкі життєві двері. Успіхів Вам!

*

Уповноважений вручати нагороди, Ілля Савчук запрошує учнів у такому порядку:

I. Олімпіада з української мови:

1. Шойман Анна – VIII-ий кл. – перша премія
2. Шойман Наташа – XI-ий кл. – перша премія

II. Конкурс декламування української поезії:

1. Фрасинюк Наталія Катерина
2. Штюбіяну Марія
3. Шойман Паул
4. Кідеша Паул Іліє
5. Рошу Наталія Марія
6. Маник Луїса
7. Козарюк Олександр
8. Григорійчук Чезаріна
9. Бойчук Константин Венямін
10. Керничук Делія
11. Ковцун Олександра Марія
12. Мачук Емануел
13. Петрашук Теодора
14. Березовський Йосиф
15. Фрасинюк Каріна Отілія
16. Бордеяну Олександра Данієла
17. Жігір Адріана

Вповні заслужено отримали винагороди і викладачі: Штюбіяну Анка, Даскалюк Лідія, Карп'як Мірабела, Кітрюк Анішоара, Мартиняк Делія, Фрасинюк Діана Емануела.

Шана їм всім на гордість нашій громаді!

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

КОНКУРС ДЕКЛАМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Протягом червня та липня Марамороська Філія Союзу Українців Румунії проводила повітовий етап Конкурсу декламування української поезії.

На цей конкурс записався 131 учень, починаючи з початкових класів та кінчаючи дванадцятим.

Цього року, в умовах пандемії, всі учасники конкурсу вислали відеореєстрації з виступом кожного кандидата, в яких постаралися гарно продекламувати вибраний вірш. А починаючи з четвертих класів, конкуренти повинні були прочитати уривок з твору або тексту, визначеного комісією, та постаратися грамотно його передати.

У складі журі були викладачі української мови та літератури,

які мали оцінити кожного з учасників не лише за виступ, декламацію та читання, але й за національним вбранням, декором, підходящою локацією: кімнати або домівки прибрані по-селянськи, подвір'я й т. п.

Учні разом зі своїми викладачами постаралися заслати дуже гарні та цікаві матеріали з унікальними місцями, кімнатами прибраними українськими мотивами, різними побутовими речами, все те, що надає ідентич-

ність нашої українській меншині, нашому неповторному краю. Кожний із учасників зміг показати не лише себе, але й свою національну культурну спадщину, яка, на радість, починає більше і більше набирати об'єму та сили завдяки людям, які цінують старовину: ношу, побутові речі, говірки кожного із сіл, звичаї і традиції.

Усі, хто брав участь в конкурсі, а це учні, викладачі, директори шкіл, в яких вивчається українська мова, були нагороджені дипломами за участь, а переможцям була видана певна сума грошей та планшети від імені СУР.

Ціль такого заходу – хоча під пандемією – відіграє велику роль у визначенні та розвитку юних талантів, розвитку і поширенню української мови та літератури, фольклору, традицій та звичаїв.

Пандемія коронавірусу та карантин змусили майже всі країни переглянути освітні стратегії. Призупинення роботи шкіл та університетів у Румунії вплинуло на майже всіх здобувачів освіти.

Річне навчання, що тільки закінчилось, було великим викликом не лише для батьків, але й для учнів та педкадрів.

Карантин у школах, оголошений 12 березня, перервав навчання, спочатку на короткий час, а потім уже до невизначеної дати. Поступово було рекомендовано налагодити можливість отримувати знання та спілкуватися з вчителями за допомогою дистанційних технологій.

Попри те, що дистанційна освіта створює багато можливостей для залучення сучасних технологій та пошуку нових методів викладання, закриття шкіл також поглиблюють соціальні та економічні відмінності. Не всі діти мають однаковий доступ до онлайн-курсів – відсутність або застарілість комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення в учнів та вчителів – ще одна проблема дистанційного навчання.

Щодо шкіл та навчання можна надати такий приклад з Мараморощини.

Школи є різними, учні, які вчать в сігетських школах, теж різні та відносяться по-різному до школи та навчання. Це, по-перше, тому що діти, які створюють ці колективи, походять із усіх навколишніх сіл, по-друге, сім'ї, із яких вони походять, мають різні соціальні та економічні рівні. Багато з цих учнів проживали у гуртожитках або як квартиранти, бо відстань від їхнього села до міста Сігету Мармаціей велика, а ще є учні-наветисти. Вирисовується така картина шкільного населення сігетських ліцеїв.

Звісно, що працювати фізично, face to face, в класах ліпше і легше, ніж на відстані. Через пандемію всім учням довелося повернутися в їхні сім'ї. В цей період, ми, викладачі, намагалися спілкуватися із учнями по-різному, за допомогою вайбера та сайту школи – це в ліпшій ситуації, за допомогою месенджера або електронної пошти. Викладачі

ЯК КАРАНТИН ЗМІНИВ НАВЧАННЯ

впорядковували методичні матеріали, готували завдання для учнів, займалися теж самоосвітою, почали працювати в домашніх умовах. Багато чого їм не вистачало. Тільки роботи вистачало, навіть забагато, бо передати навчання онлайн кожному із класів, кожному із учнів, усі необхідні матеріали для виконання завдань конкретно забирало багато часу та енергії.

Були учні, які впоралися з завданням або хоч частинно, але бувало й так, що не змогли зв'язатися з учнями або їхніми батьками через різні причини. Батьки деяких учнів вирішили, що головне дбати в такий період про здоров'я, аніж закуповувати сучасні гаджети і тому такі тимчасові незручності були нормальні. Гірше було з отриманням домашніх завдань та їх оцінюванням.

Я, наприклад, працювала з учнями і на Google Classroom. Вони там були зареєстровані. Коли вміщала там завдання, їм приходило повідомлення на e-mail і, відповідно, на телефон. Вони знали, що повинні виконати завдання. Оцінки їм надходили автоматично. Така форма мені дуже спрощує роботу. Тому вважаю, що карантин не був для них особливим стресом. Багато з завдань я вибирала з інтернету, бо там можна знайти різні та цікаві матеріали на різні теми, що стосуються навчальної програми.

На карантині опинилися не лише діти, а й їхні батьки. Ось таке онлайн-навчання з недоліками! Але що вдієш, коли ми до такого зовсім не були приготувані?! Вимушене дистанційне навчання поставило вчителів та батьків перед непростим викликом: як організувати навчання дітей в умовах карантину, коли вчитель не може бути поруч.

Серед недоліків навчання вдома були різні проблеми, як, наприклад, те, що не всі вчителі мали можливість проводити відеоуроки для дітей, бо чогось не вистачає; то нема комп'ютера, то він не працює, то не працює інтернет; не всі учні мають приладдя для дистанційного навчання. А ще є сім'ї, у котрих більш діточок, а тоді як поступити?

Що відбувається, коли до одного уроку намагаються приєднатися десятки дітей?

Були ситуації, коли батькам і дітям довелося ділити один комп'ютер. Деякі родини були вимушені придбати додатковий комп'ютер. Однак придбати ще один планшет або ноутбук мають можливість далеко не всі родини. Багато батьків утрачають роботу, є також сім'ї, у яких були кризові економічні обставини і до карантину. У них такі самі проблеми; немає технічних засобів, а є, як уже згадала, більше діточок. Не всі батьки уміють працювати з сучасною комп'ютеризованою технікою. Котрі це розуміють і вміють, мусили працювати не лише для дому, а ще бути вчителями, аніматорами та кухарями. Взагалі, дистанційне навчання – батьки незадоволені, учні перевантажені навчанням, а викладачі передати знання зобов'язані.

Аби допомогти в дистанційному навчанні, яке проходило у скрутний період, прийти назустріч батькам, учням та вчителям, у своїх відео-виступах депутат Румунського Парламенту, голова Союзу Українців Румунії Микола Мирослав Петрецький, разом з головами кожної філії СУР, встановили закупити планшети, телефони та комп'ютери, після того як відвідали школи, в яких вчать учні української меншини, після того як поспілкувалися з директорами, викладачами та учнями.

Краще буде, коли всі переживемо цей скрутний період, школа стане в своє нормальне русло. Треба набратися терпіння і мати надію на медицину та Господа Бога.

Є речі, які від нас не залежать. Тому сприймаймо ситуацію такою, якою вона є.

**Сторінка кореспондентки часопису
Ярослави ШТЕЛЯК**

Видаєтні особистості Верхньої Рівни

«Посію моє тіло в неорану землю
і родити буду в кожній гілці
і в кожному листку.
Буду грати на флюярі
на весіллі кожного із вівчарів».

Михайло Небиляк

Коли талановитий письменник помирає в zenіті визнання, – це жорстоко з погляду людини, але, мабуть, справедливо з погляду неба, бо час, відведений для митця, пролітає швидше, ніж його життя. І коли доживає до глибокої старості, йому доводиться помирати двічі. І хто б міг сказати, яка смерть страшніша – духовна чи фізична...

Народився Михайло Небиляк 17 січня 1949 року в селі Верхня Рівна на мальовничій Мараморощині, недалеко від річки Тиси, яка відділяла його від рідної та милої України, котру він палко любив, але, на превеликий жаль, йому не вдалося ступити ногою, приклонити коліно і поцілувати землю сьогодні вже Вільної Незалежної України.

*«Я народився в цих горах
із жагучих лав пісні вівчаря,
де час змією пробирався,
крізь дихання весни,
до глечика з холодною водою,
а зелень вилітала
у вирій з журавлями...»*

– писатиме пізніше Михайло Небиляк в одному зі своїх віршів про рідний край, який став альфою й омегою його надто короткого життя:

*«Тут – тиша мого народження,
тут – сонце моїх тополь,
тут – зорі моєї далечі!...»*

Михайло Небиляк народився другою дитиною в селянській сім'ї Михайла та Марії Небиляків, у хаті яких, окрім нього, ще були два брати, Юрій та Іван, і сестра Марія. На відміну від своїх братів та сестри, Михайло, скінчивши семирічку в рідному селі, вступає на українське відділення Сигітського ліцею ім. Драгоша Воде, до навчання в якому його заохотив викладач української мови та літератури, письменник Іван Федько, односельчанин, перший український прозаїк в Румунії, який, мабуть, побачив іскру таланту у майбутнього прозаїка і поета.

МИХАЙЛО НЕБИЛЯК

Закінчивши ліцей, майбутній письменник вступає на навчання до Бухарестського університету на українське відділення факультету слов'янських мов, де дружить із майбутніми українськими письменниками Миколою Корсюком та Іваном Ковачем.

Літературний дебют студента Михайла Небиляка відбувся 16 березня 1968 року на сторінках української газети «Новий вік», де він надрукував «оригінальні поезії», як сам їх назвав пізніше. Це були поезії про його почуття і переживання в дитячому і юнацькому віці, як, наприклад, гордість хлопця, що вже може допомагати батькам у нелегкій праці:

*«А в нас з косою грають швидко:
хлопчині як дванадцять літ
(сповнилось вчора, нині днина) –
тікай коси, поки калина
росу не кине у zenіт!».*

чи розлуку з рідною матір'ю та рідним селом:

*«Літа хороші слід згадати,
акації важкі в цвіту,
а скільки плакала же мати,
коли забув я дати знати.
Що вибрав вже свою мету.*

Після закінчення факультету Михайло Небиляк працює до 1974 року в Бухарестському інституті лінгвістики Румунської Академії, але туга за рідними горами та селом перемагають і він повертається додому, де працює до кінця свого життя викладачем української мови та літератури, але «залишається в боргу» перед бухарестським університетом, який сформував його як педагога і письменника.

Короткий час Михайло Небиляк живе в місті Сігеті, але після одруження повертається до рідного села разом зі своєю дружиною Отілією-Дойною, яка подарувала йому двох дочок, Анну-Марію та Лорану-Отілію, і сина Андрія.

У 1972 році виходить перша збірка поезій Михайла Небиляка «Криниці моїх очей» (видавницт-

во «Критеріон», Бухарест), він стає членом Спілки Письменників Румунії.

Михайло Небиляк відкриває нову сторінку в українській літературі своїм романом «Лорана» (Видавництво «Критеріон», Бухарест, 1974). Це – розповідь про молодого хлопця, який переживає потрійну драму: свого батька, який пройшов війну, його несповнену любов і, врешті, драму смертельної хвороби. Сюжет набирає потужності і через те, що його кохана Лорана бачить світ інакше, мріє, сподівається, що все закінчиться добре. Цей момент меланхолії завершується трагедією – смертю.

У 1978 р. Михайло Небиляк зачаровує своїх читачів новим романом «Любов до ближнього» (Видавництво «Критеріон», Бухарест), який перекладено на румунську мову Ліяною Іван Гілія («Aproapelui dragoste», Editura «Kriterion, București, 1987).

Дія роману починається через багато років після закінчення війни, але М. Небиляк повертається в минуле, описуючи головні моменти драматичних подій, коли люди були змушені йти на війну, покидаючи своїх рідних, в багатьох випадках назавжди, бо замість них додому поверталася трагічна вістка про їхню смерть. Війна збиває з щоденного ритму життя сільську громаду.

Після довгих років праці в жанрі прози М. Небиляк у 1990 році повернувся до поезії збіркою «Неспокій весни» (Видавництво «Критеріон», Бухарест). Вона насичена тими ж романтичними і неоромантичними мотивами.

Інакше і не могло статись, бо: «Михайло Небиляк зранку до ночі мандрує марамороськими борами і лісами та своїми чаклунським мисливським ріжком кличе на тайну вечерю лиш ті слова та думки, які знають напам'ять усі земні і небесні молитви та закохані в ключ-зілля, а з вечора до ранку спалахує на вогнищі пораненого світла і на фоні космічної музики, водно повторюючи:

*«Мій сум – це не сон Клеопатри,
Мій сон – це не крок забуття;
Я, зорі програвши у карти,
Розгулявсь на бенкеті життя...!»*

Після появи романів Михайла Небиляка у своїх думках про українську поезію Румунії, зібраних у збірці есе «Слово про слово», літературний критик Михайло Михайлюк писав: «Вигравши в особі Михайла Небиляка одного з кращих прозаїків-романістів, наша література втратила талановитого поета – від надрукування збірки «Криниці моїх очей» писати систематично поезію він перестав»².

На письмовому столі Михайла Небиляка залишилися недописаними роман «Сум весняних снігів» і збірка румунських віршів «Заборонене кохання».

У ніч на 18 лютого 2003 року Михайло Небиляк посіяв своє тіло в неорану землю, відійшов у вічність, за якою він тужив в останні роки свого життя, надіючись, що там, у вічності, знайде спокій неспокійних весен.

2018 року, у п'ятнадцять років після смерті письменника, за фінансуванням Союзу Українців Румунії, у видавництві RCR Editorial, появилася збірка румунських поезій «Nepermisele iubiri» («Заборонені кохання»), рукопис якої зберігся в марамороського поета Екіма Ванчі – редактора збірки.

Також на 70-річчя, від дня народження Михайла Небиляка Союз українців Румуній перевидав обидва романи письменника, редактором яких був Михайло Михайлюк.

**Михайло ГАФІЯ
ТРАЙСТА**

1. Степан Ткачук, Слово про побратимів, Видавництво Мустанг, Бухарест, 2000 р., стор. 145
2. Михайло Михайлюк, Слово про слово, Видавництво Критеріон, Бухарест, 1983 р., стор. 99

Три незвичайні зустрічі з „нашими” в Італії

Я називаю їх незвичайними, тому що всі вони відбулися, коли я перебувала в Італії, у гостях в моєї сестри. Це сталося три-чотири роки тому, в неділю, коли я знаходилася в румунській православній церкві в італійському місті Алессандрія. (До церкви я ходила сама, тому що сестра та її діти перейшли на протестантські богослужіння. Там я нікого не пізнавала, проте почувалася добре, наче вдома, бо церква єднає людей, навіть незнайомих.)

Однієї з таких неділь до мене пристала досить молода жінка і шепотом щось запитала, розуміється, по-румунськи. Я відповіла на її запитання, але не змогла стриматися, аби не дізнатися з якої області вона походить. Мене дуже вразив акцент мовлення цієї жінки. Та не було й дивно чому, бо вона відповіла, що походить з України, з Чернівецької області. Додала, що вона українка, але навчилася говорити й румунською, бо в її селі мешкають і румуни. Така відповідь ще більш зацікавила мене. Я також здивувала її, коли заговорила прямо по-українськи. Зрозуміло, що ми обидві ледве діждалися кінця релігійної служби, щоб змогли продовжувати нашу бесіду вже надворі. Так я дізналася, чому вона ходить до румунської церкви, хоч для цього їй потрібно було пробудитися в шостій годині та їхати майже годину поїздом. Поблизу місцевості, де вона працює, нема іншої православної церкви, тим більш української. А без церкви в чужині — дуже важко перебувати. Дуже обрадувалася, що їй вдалося зустрінути українку, хоч не таки з України, так що ми добренько розговорилися. Я дізналася, що зветься вона Анничка Бойчук і що народилася в селі Глибока. Тоді я радо добавила, що саме з цього села походила моя перша вчителька, Наталя Тарасивич Коверчук. Вона підтвердила, що є таке прізвище в селі, але про вчительку не знає. (То було давно. Вчителька прибула до Балківців ще в 1948-ому році, коли вперше завелася українська мова в школі.) Та настав час прощатися і Анничка схотіла щось мені подарувати на пам'ятку. Таким чином вперше дійшов до моїх рук „Молитовник” по-українськи. Відтоді я читаю в ньому молитви, насолоджуюся дуже гарною церковною мовою і все згадую про ту незвичайну зустріч.

Іншого разу, коли вже виходили люди з церкви, хтось мене несподівано обняв та й запитав: «А як, що й ти знаходишся тут, Вальорко?!»

Дивно мені й тепер, що не важко було впізнати жінку, яка так звернулася до мене, хоч ми не бачились дуже віддавна, поверх шістдесяти років. Це була моя колега з початкової школи Марійка Петрашук (теперішня Крижинюк, як вона представилася). Я відповіла на її питання, але добавила, що й мені цікаво почути, чому і вона в Італії. Причина майже та сама: вона теж в гостях, бо єдиний її син вже давно переселився до цієї країни, де і оженився. Має двоє дітей: хлопчикові дев'ять років, а дівчинці — шість. А невістка — українка. Вони тут зустрілися і побралися. Така новина заставила мене задавати нові запитання, особливо мене цікавило те, якою мовою спілкуються вони вдома. Дізнавшись, що тільки по-італійськи, я була розчарована. Виходило, що її внуки не розуміють по-українськи і вона не може з ними розмовляти. Моя колега сказала, що вона теж страждає. Внуки мали нагоду почути рідну мову своїх родичів аж тоді, коли прибула в гості їхня бабуся з Румунії. Не володіючи італійською, невістка змушена була звертатися до неї по-українськи.

Наша бесіда продовжилася, бо ми обидві були дуже раді цією зустріччю. Марійка добре вчилася в школі, тому я пригадала, як гарно вона декламувала вірші. Така похвала відразу звесе-

лила її, бо так мені відповіла: «А я й тепер пам'ятаю їх. Подеколи читаю вголос, хоч нікому мене слухати. Ось тобі як подарунок: Та нехай собі як знають! Божеволіють, конають, — // Нам своє робить! Всіх панів до одної ями, // Буржуїв за буржуями // Будем, будем бити! // Будем,будем бити!» Почути Тичину в Італії на подвір'ї румунської православної церкви — це справді був великий сюрприз! Я щиро обняла подругу і поцілувала.

Наступної неділі Марійка принесла нову вістку: її діти запрошують мене в гості. Син прибуде машиною, бо вони мешкають в іншому містечку, за 15 км від Алессандрії. Я із задоволенням при-

Молитовник від Аннички

йняла запрошення, бо мені цікаво було познайомитися з Марійчиною невісткою. Зветься вона Інна, говорить дуже чистою українською, бо походить з Вінницької області. Призналася, що їй також шкода, що діти не розмовляють «по-нашому», проте так склалася доля. Праця забирала дуже багато часу, діти майже цілий день перебували в дитячому садку, ніколи було з ними займатися вдома. Я принесла для дітей чотири номери журналу «Дзвоник», котрі я привезла для своїх внуків, з надією, що таким способом якимось заманю маму Інну не допустити такої непоправної втрати. (Ясна річ, що переживаю чужий біль, як власний, бо подібну помилку допустила й я в свою чергу. Ніколи не буду в змозі подарувати собі таке.)

Нічого вже не поправиться відтепер, бо так склалися умови проживання на чужині. На жаль, це не одинокий приклад. Я дуже часто могла бачити в церкві дітей різного віку, які звертаються до своїх товаришів або й до родичів не на рідній мові своїх батьків. Досить часто діти розмовляють змішано: один по-румунськи, другий по-італійськи. Панотець не раз скаржився та навчав, що така поведінка піде на шкоду і родичам, а найбільше дітям; коли виростуть, вони будуть їм гостро дорікати, бо ніколи вже не надолужать те, що тепер так марно втрачається. Захочуть колись відвідати Румунію, та не не в змозі будуть спілкуватися зі своїми дідами та бабами або з іншими людьми.

На щастя, я знаю й чимало добрих прикладів, які правильно поставилися до цієї справи, головним там, де з дітьми була і бабка. Я пізнала найменше п'ять українських сімей (моя сестра між ними), де діти дуже гарно розмовляють і по-румунськи, і по-українськи, бо так говорилося вдома. (Моя внучка Надія Гавриш навчається в

філологічним ліцеї, тому вивчає, окрім італійської, англійську, французьку, німецьку і латинську. До цих п'ятьох досить легко додалися румунська та українська, яких вона оволоділа добровільно, поза школою. Дітям це вдається без особливих зусиль.)

Третя подібна зустріч виявилася особливо важливою як для мене, так і для моїх рідних, які назавжди переселилися до Італії. Маю на увазі не лише єдину сестру разом зі своїми дітьми та внуками, а й других членів моєї родини. В Балківцях залишився лише єдиний мій первак Ілля Данилюк, але син його теж проживає в Італії.

Згадана зустріч відбулася також при закінченні Божої служби, саме коли, за християнськими традиціями, першими виходять з церкви чоловіки. Раптом мене вразило обличчя молодого чоловіка, яке було дуже схоже на сина мого двоюрідного брата Василя, коли той був ще учнем в 11-ому класі. Саме тоді я бачила його останній раз на похоронах моєї баби Левонки. Відтоді я нічого про нього не знала, хіба те, що проживає десь в Італії. Виходило би, що я побачила тепер вже сина цього Василя, але звідки він саме тут взявся? Тому й поквапилася вийти скоро за юнаком, щоб зрозуміти, чи то насправді був хтось з моїх рідних. Хлопець подався до стоянки машин і став ждати своїх вже за рулем, але ті чомусь задержувались. Згодом надійшла жінка, подібна його мама, але мені вона була цілком незнайомою. Я продовжувала ждати, спостерігаючи церковні двері; надія все росла і було це не даремно. Майже останнім вийшов і сам тато, а для мене Василько Данилюк, котрий також впізнав мене і радо обняв. Потім познайомив зі своїми. Слідували здивовані запитання, як що я там знаходжуся. В свою чергу, я також задавала подібні питання про них. Виходило, що вони мешкають в іншій місцевості, за 25 км від Алессандрії, а тепер випадково завітали до церкви, де мають односельчан, котрим охрестили першу дитину. В той день хлопчик сповняв два роки. Про мою сестру знали тільки те, що й вона в Італії, але не знали, де саме; тому що сестра не ходить до православної церкви, не було нагоди для них зустрінутися.

Наша зустріч мала дуже сприятливі наслідки. Відтоді ми почали часто відвідувати одні других, а мені подякували за те, що «допомогла» їм зблизитися. На чужині — це дуже важлива річ. Найкращий із наслідків — то була пропозиція Данилюків повезти власною машиною мене і внучку Надію аж до Франції, до Гренобля, щоб я змогла навідати своїх внуків-студентів Агнес і Франчіска. Церква таки єднає людей, тим більше в чужині.

Постскрипtum

Я вислала свою статтю про вуйка Іллі і до Італії, щоб прочитав і цей внук про свого діда та про його брата. Як подяку, той вислав мені ще одну фотографію з вуйком, про яку я не знала. Пояснив, що була зроблена вже в місті Боттошанах, де були мобілізовані обидва брати. Це видно й по їх військових формах. Там їх відвідали Ілльова мама (моя баба), Настасія, Василева жінка, та його маленький син Ілько (мій первак), завдяки якому старший брат врешті-решт уникнув війни. Це була прощальна фотографія, задля якої рідні пройшли 40 км пішки. Нагадую, що баба зробила таку дорогу босими ногами, як це видно на іншому знімку.

Валерія ШОВКАЛЮК

Фото авторки

Подорож до рідного села /I/

Коли я подумав написати про цю подорож, мені навіть не снилося, що це буде трудний «проект». Я думав, що знайду якісь історичні дані про моє рідне село Марицейку /грумада Дарманешти, Сучавський повіт/, у книзі «Фольклористична монографія українців Сучавського повіту та румунів Чернівецької області «MIC – ЕТК 722».

Починаю читати товстий том, 500 сторінок, і на сторінках 166-168 пише про село Марицейку, але тут зовсім не те, що мало би бути.

Написано про село Марицею /тобто про село Велика Марицея, як ще називають Марицею. Треба підкреслити, що у Румунії, це унікат! Чому? Існує в Румунії дуже багато місцевостей, які мають назви „...vechi“ та „...noi“, „...de sus“ та „...de jos“, „...deal“ та „...vale“, „...mar“ та „...mici“ тощо.

Але існує Марицейка /Măreția Mică/, та не існує Марицея Велика /.../. Дивно, правда?

Уточнимо ще раз: моє рідне село Марицейка, але вже 40 років я «відданий» як то кажуть у нас, у село Марицея.

Села розділені берегом, покритим лісом, який називають «Грунь». У моїм босім дитинстві, коли хтось із Марицейки ішов до

Марицеї, то казав, що йде «Загрунь», але нікому не спадало у голову казати «Загрунь».

Але коли я став учнем V-го класу гімназійної школи села Марицея /у Марицейці/, була тільки чотирирічна школа, то люди, які йшли до Марицейки, казали, що йдуть «Загрунь», і це мене збентежело.

Довгий час я не розумів, чому одні і другі йдуть «Загрунь», але коли дізнався, що означає грунь – груй, тоді все стало ясно.

Яка би довга не була дорога, вона починається «першим кроком!» Так що виходжу на повітову дорогу, що веде до Серету, і рушаю у напрямі Серету.

Минаю попри те місце, де у міжвоєнні роки була «вилниця» /Fabrica de spirt/ пана

Прункула. У Другій світовій війні «вилниця» була майже зруйнована. Після війни з її цегли збудували «кооперативу» та «дім культури» у селі Марицея.

Під час «колгоспу» тут були стайні для худоби, чи, як тут кажуть, для маржини.

Беру наліво і починаю переходити ліс у Марицейку, а саме йду «Зрубом». Чому «Зруб»? Тому що тут 60 років тому вирубали ліс та з дерева того лісу /буки/ робили «швилі» /traverse CFR/. Рубали пилами, тому що у ті часи ще не були «дружби». Тесали «швилі» «бардами», а тріски ми, хлопці, носили у бесагах додому, щоб мали що класти на вогонь.

А ще треба сказати, що саме у той час тато Ністор та мама Катерина варили горівку, так що ті тріски ставали у пригоді. Розуміється, що горівку варили «підпільно», пізно вночі.

Після «Зрубів» знаходиться «Зарва». Існує легенда, що на тім місці лісу села Марицейки знаходилася церква, але були великі дощі, зібралися страшенні води та все забрали. Сюди ми, дітвора з Марицейки, ходили по гриби.

Слідє «толока», де паслася худоба. Тут мій вуйко Віктор Козубаш, який мав хату під лісом в кінці «толоки», щороку робив «стину». У ті часи у Марицейці було багато овець, вуйко був «Бачі» і робив страшенно добру бринзу, так що до його «стини» приганяли вівці і з других сіл, а саме із Данили та Марицеї. Пригадаю, як одного разу, коли прийшов узяти бринзу, /тоді я ще був хлопчиком/, він мені сказав: «Мой Кулуш /так називали у Марицейці тих, що мали ім'я

Микола/, запам'ятай мене: кукурудза сіється тут у нас від 1 травня до 6 травня.

Пізніше, коли вже я мав свої «грейцарі», прийшовши до «стини», я «захопив» і пляшку горівки. Ми довгий час балакали та пили по маленькій «стопці». Вуйко Віктор багато мені розказував про Другу світову війну, про тих, що проживали у Марицейці. Я почав квапити вуйка, щоб ми «роздушили» пляшку, а після цього я побіжу до «склепу» Лясика /Олекса Бойчук/, щоб взяти ще одну «бутилку». Тут вуйко Віктор сказав так: «Якщо пляшка ще повна, тоді не треба квапитися, але коли бачиш, що у ній горівки вже мало, тоді треба кватитися!»

Якщо я згадав про «склеп» Лясика, добре нагадати, що у «склепі» окрім усілякої «марфи», продавалися видання „Zori noi“, „Cinema“, „Albina“, „Magazin“ і навіть «Новий вік»!

Так само продавалися і книги, але сьогодні це все вже пропало! У містах є кіоски, де продаються газети, є книгарні, а у селах продається всяка всячина, майже тільки для /шлунку» та «горла»! Адже демократія на високому рівні...

На толоці коло Віктора ми, малюки, пасли вівці та ягнята, після того як тільки розтанув сніг, і де ми грали у футбол, або ділилися на два табори і билися, як справжні «опришки».

Часом Кулуш Танасів /Микола Костинюк/ починав збирати вівці та ягнята /рано ве-

сною ще коли не робилася стина/, так що я й інші хлопці вже пасли велику худобу, – корови та коні.

На толоці, під лісом, були тільки чотири хати, але у ті часи /десь там 1950-1965 рр./ там було 12 дітлахів. Ось їх ім'я: Марія Козубаш, Дмитро Козубаш, Доріна Козубаш та Анна Козібаш /хата Віктора Козубаша/.

Олена Козубаш, Аурелія Козубаш та Ілля Козубаш /Маноля Козубаш/.

Лідія Козубаш, Лівіу Козубаш та Корнеліу Козубаш /Сяник Козубаш/, Дорін Козубаш та Сорін Козубаш /Іліуца Козубаш/.

Нині тут мешкає /влітку/ тільки Лідія Козубаш, мама Доріна та Соріна.

Тому багато років, а саме коло 1955-1957 рр., коли ми ходили перед Водохрещою з хлопцями попереду попа та кричали «кіралейса», я мав нагоду бачити у хаті Маноля «каганчик» /ораї/.

Дмитро Козубаш, син вуйка Віктора, сказав мені що він, коли ще був малим, у тій самій хаті Маноля Козубаша їв із «кауша» з хвостом, видовбаного із дерева! Були і такі часи! Залишаючи місце Козубашів, я подався у зону Бойчуків.

/далі буде/

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Діти – це наша гордість, радість і майбутнє!

Бухарестська філія Союзу українців Румунії провела «Дні української культури», у якій чудово виступили вокально-інструментальний гурт «Молоді гуцули» з Вишавської долини Марамороського повіту, керівник Марія Папарига, Андрея Яворівська, яка продекламувала вірш, та група танцюристів «Червона калина» з Негостини Сучавського повіту, керівник Юліан Кідеша. Учасники були нагороджені грамотами за їх внесок у розвиток та збереження української культури.

Андрея Яворівська продекламувала вірш.

Вокально-інструментальний гурт «Молоді гуцули» з Вишавської Долини Марамороського повіту.

Фото: Костел Іліє

Танцювальний гурт «Червона калина» з Негостини Сучавського повіту.

МИ ПРОСТО СТОЯЛИ ПОРУЧ

– Ви чого такі збуджені? – суворо питає мати, – мабуть, знову на ліфті каталися?

– Ні, – відповідає Олежик, – це хлопці каталися, а ми просто стояли поруч.

ТОМУ Й ПЛАЧЕ

Мати дала дитині хліб з маслом. Хлопчик їсть і плаче.

– Чому ти плачеш? Я ж тобі дала великий шматок хліба.

– Тому й плачу, що він стає дедалі меншим.

Гутор

ГЛЕК СМЕТАНИ

До молочного магазину зайшов хлопчик і просить половину глечика сметани. Продавиця налила сметани і каже:

- З тебе чотири гривні.
- У мене, тітонько, грошей немає...
- А де ти їх подів?
- Поклав на дно глечика.

КОЛИ РВАТИ ЯБЛУКА?

На уроці учитель спитав одного неуважного учня:

– Коли найкраще рвати яблука?

Учень відповідає:

– Коли собака прив'язаний.

ЩОБ ПЕРЕСВІДЧИТИСЬ

Маленький хлопчик приніс додому черепаху.

— Навіщо вона тобі? — запитує схвильована мати.

— Хочу перевірити, чи правда, що вона живе двісті років.

(Продовження з 6 стор.)

Комітет Бухарестської філії Союзу Українців Румунії 19 липня провів у режимі відеоконференції культурний захід «140 років від дня народження українського письменника Володимира Винниченка».

Голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста зачитав вітання Голови Союзу Українців Румунії, депутата Румунського парламенту Миколи Мирослава Петрецького, а також представив життя і творчість Володимира Винниченка.

Про українського письменника розповів також представник Посольства України у Румунії пан Євген Левицький.

У рамках заходу, також відбувся показ українського документального фільму «Володимир Винниченко» у перекладі Михайла Трайсти.

Шанувальники української культури та літератури, румунські письменники: Крістіан Гіка, Дан Йоан Марта, Тудорел Чоботару, Штефан Апостол, Андрада Інгріт Маран та Кетелін Кодру прочитали уривки з власних творів.

У неділю 19 липня Караш-Северінська філія СУР провела у своєму осідку в місті Карансебеші український художньо-літературний вечір.

У рамках культурного заходу були відзначені поети Іван Ковач, головний редактор газети «Вільне слово», родом із села Копачеле, та композитор Іван Лібер, голова Караш-Северінської філії, теж з села Копачеле, але родом із Марамороського повіту.

Водночас учасники заходу вшанували пам'ять українських поетів Юрія Павліша та Василя Баршая, синів села Копачеле, та письменника Івана Шмуляка з села Корнуцел, уродженця Мараморощини.

Під час заходу присутні прочитали вірші та уривки з прозових творів згаданих вище письменників. Також були виконані кілька пісень на їх вірші, музику до яких склав композитор Іван Лібер.

У своїх виступах учасники заходу відзначили особливий внесок банатських письменників та культурних діячів у розвиток не лише української, а й румунської літератури та культури взагалі.

З цієї нагоди була влаштована виставка книг та періодичних видань СУР.

Протягом червня-липня Союз Українців Румунії відзначив нагородами учнів, які взяли участь у повітовому етапі Конкурсу декламування української поезії та в повітовому етапі Олімпіади з української мови та літератури.

Цього року в контексті пандемії коронавірусу та з метою підтримки освіти українською мовою призи переможцям були досить солідні: певна сума грошей та 405 планшетів. Зокрема, крім грошової винагороди, 119 планшетів було надано учням, які взяли участь у повітовому етапі Олімпіади з української мови та літератури, а 286 планшетів – учасникам Конкурсу декламування української поезії.

Премії були вручені членами комітетів СУР у кожному повіті.

У цьому році повітовий етап Конкурсу декламування української поезії відбувся дистанційно в режимі онлайн, а Олімпіада з української мови та літератури відбулася лише на повітовому рівні.

Комітет Сучавської філії СУР провів 20 липня в селі Дарманешти культурну акцію «Релігійна ідентичність українців», в якій взяли участь голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, радник Олександр Мочернак, члени комітету Сучавської філії, вокальні колективи «Полонинка» з Палтіну та «Негостинські голоси» з Негостини, а також мешканці Дарманешт та сусідніх сіл.

Захід розпочався Святою Літургією в Православній церкві Святого Пророка Іллі, яку відправив собор з 6 священиків та панахидою за упокій душі колишнього депутата та голови СУР, письменника Степана Ткачука.

Подія продовжилась на подвір'ї церкви, 6 де відбувся концерт за участі вокальних гуртів «Полонинка» з Палтіну та «Негостинські голоси» з Негостини.

Після закінчення культурної частини заходу у сучавському осередку СУР відбулась робоча зустріч голови СУР, депутата Миколи Мирослава Петрецького з членами комітету Сучавської філії СУР, у ході якої було обговорено різні організаційні питання.

У суботу, 25 липня голова Організації жінок-українок Румунії СУР Ледія Співалюк була гостем чергової відеоконференції, проведеної управою Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО). Це стало наслідком

попередньої кількомісячної взаємодії та спільного бажання до співпраці.

Під час конференції Ледія Співалюк представила ОЖУР, яка є складовою СУР та діє за власним регламентом і планом культурно-

освітніх заходів. Вона зазначила, що Організація жінок-українок Румунії відстоює права, гідність та спільні інтереси жінок-українок, проводить гуманітарні акції, підтримує розвиток культури й освіти українською мовою, сприяє збереженню українських звичаїв, традицій, обрядів, народного мистецтва та фольклору, співпрацює з жіночими організаціями Румунії та за кордоном.

Голова ОЖУР також розповіла про те, як жінки-українки Румунії долучилися до благодійних акцій, проведених СУР під час пандемії коронавірусу. Вони, зокрема, допомагали людям похилого віку, багатодітним сім'ям, дітям-сиротам, надавали їм як поради та інформацію щодо власного захисту, так і продукти, медикаменти, засоби індивідуального захисту та дезінфікуючі засоби.

Голова СФУЖО Анна Кісіль та її перша заступниця Євгенія Петрова запевнили Ледію Співалюк у подальшій співпраці та у відновленні членства ОЖУР у складі Світової федерації українських жіночих організацій.

За фінансовим сприянням Союзу Українців Румунії з 13 по 26 липня десять студентів, які вивчають українську мову та літературу в Бухарестському, Клузькому та Сучавському університетах Румунії, взяли участь у Міжнародній літній школі україністики «Крок до України» (яка через пандемію коронавірусу в цьому році пройшла в режимі онлайн), організованій Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) Національного університету «Львівська політехніка», Україна.

Протягом двох тижнів навчання студенти з Румунії разом зі своїми колегами з Аргентини, Бразилії, Іспанії, Німеччини та Польщі прослухали інтенсивний курс з української мови як іноземної, мали щоденні розмовні контакти з носіями мови та дискусійні клуби за участю відомих особистостей, курс знайомства з українською культурою – від фольклору до сучасного мистецтва.

В урочистому закритті XIII-ої Міжнародної літньої школи україністики «Крок до України» в режимі онлайн взяла участь і генеральна секретарка СУР Ірина-Люба Горват, яка передала усім вітання від голови СУР Миколи Мирослава Петрецького, представила аспекти українського шкільництва в Румунії та подякувала МІОК за плідну співпрацю.

У листі до Миколи Мирослава Петрецького директорка Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) Ірина Ключковська подякувала голові СУР за його активну позицію та діяльність, а також за сприяння у навчанні на літній школі групи студентів із Румунії.

МІОК вручило віртуально сертифікати студентам, оригінали яких вже були надіслані до СУР. Таким чином, на церемонії урочистого вручення, що буде організована проводом СУР, сертифікати отримають: Себастьян Дінке, Александра Петріке, Александра Йорга, Флорентіна-Адріана Опроу – студенти Бухарестського університету, Михайло Романюк, Андрея Цудик, Лариса-Йоана Попадюк – студенти Клузького університету, Юліана-Марія Зебреньук, Анка Габрієла Бучецька та Юстина Петрашук – студентки Сучавського університету.

«Негостинські голоси» на Храму

Православні християни святкують 20 липня Святого Іллі, коли в церкві в Дарманештах /повіт Сучава/ великий храм. Там служить український священник Михайло Кобзюк. Вокальний гурток

«Негостинські голоси» був запрошений на цей храм, на Службу Божу, бо ми співаємо по-українськи. Всі члени нашого гуртка співають у церковних хорі.

Дуже радіємо, що отець Михайло Кобзюк старається затримати українську рідну мову, щоб люди не забували мову, якою говорили в селі від діда-прадіда, а хто має в душі рідну мову, то його серце краще. І в них є гарний хор, та співає по-румунськи, але як слухають нас, то пробують разом з нами співати по-українськи.

Вже кілька років ми беремо участь на цьому храму, ще до старої церкви ходили, а тепер збудували дуже гарну церкву, яка скликає багатьох добрих християн, бо вона поставлена біля цісарської дороги. У церкві були високі гості: наш депутат, голова СУРу Микола Мирослав Петрицький, Олександр Мочернак, радник, Ілля Саучук, голова Сучавської філії СУРу, і багато християн.

Дякуємо священникові Михайлові Кобзюку за запрошення і за те, що ніколи не забуває нас. Надворі, перед церквою, заспівали ми гарну українську пісню «Зелене жито, зелене. Хороші

гості у мене. Зелене жито ще й овес, Тут зібрався рід наш увесь».

Подякували всім і поїхали до старшого члена гуртка, пана вчителя Іллі Бербенчука до Балківців, бо він святкував свої іменини. Для нього був великий сюрприз. Ми йому заспівали «Многая літа прожити у здоров'ї», а йому вже 83. Він нам подякував, а потім заспівали разом ще кілька українських пісень. У нього гарний голос так багато пісень знає, ще і нас навчив. Він дуже добре почувається між нами, бо ми поважаємо старших людей, а він наче помолодів.

День Святого Іллі був гарний для нас, ми, члени «Негостинських голосів» дуже любимо співати, а українська пісня завжди у наших серцях, у нашій душі, бо вона солов'їна, заходить глибоко в душу. Слід сказати, що у дарманештській церкві Служба Божа відбулася двомовно і служило 6 священників.

Ми дякуємо за запрошення і з Божою волею думаємо, що будемо далі зустрічатися.

Ілля Бербенчук

РАДІСТЬ

Повернули до мене дві бувші учениці Негостинської школи, Чезара Григораш і Габрієла Пиріжок.

— Звідки ви йдете? — питаю я.

— Ми були у Серетському ліцеї «Лацку Воде» забрати премії за нашу працю з української мови, — кажуть вони.

— Поздоровляю вас за те, що любите рідну мову!

Чезара Григораш, моя дорога внучка, а Габрієла Пиріжок її колега, і тепер вони учениці XI го класу в ліцеї «Лацку Воде», а їх викладачкою української мови є Анто-

нета Крайнічук. Шкільний минулий рік був дуже важкий для всіх дітей через пандемію, котра зупинила майже всю шкільну працю. До половини місяця березня ходили щоденно до школи, а потім перестали і сиділи дома на онлайн. Все ж таки відбулася повітова олімпійська фаза з української мови і тому, що одні учні брали участь у конкурсі, наші керівники СУРу обдарували їх преміями. 16 липня відбулося преміювання учнів, котрі люблять і шанують українську мову. За їх труд, за їх любов до рідної мови дістали гарні премії. Моя внучка Чезара Григораш зайняла перше місце на повітовій олімпійській фазі, а Габрієла Пиріжок дістала премію за те, що брала участь і в декламуванні української поезії. Обидві повернули до мене гордитися, що дістали премії і казали, що будуть і далі любити рідну мову і других заохочувати. Хто має в серці материнське слово, той гарну душу має.

На той час прийшла до мене і викладачка української мови у Негостинській школі Лідія Даскалюк, котра вернулася з преміювання учнів у балківській школі, де відбулася гарна зустріч.

Учні, котрі були премійовані, дуже раді і дістали більше охоти вивчати і шанувати рідну мову.

Сторінка Феліції ГРИГОРАШ

Фото авторки

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор — **Тереза ШЕНДРОЮ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România